

Dissabte, 26 de febrer de 2005, Aula 1.3 UB

Seminari 39

Les formes d'educació popular

Participen: Jordi Vaquer (Acció Escolta de Catalunya); Mar Llopis (Esplac); Lluís Ferrer i Xavier Cabrera (Casals de Joves de Catalunya).

Modera: Joffre Villanueva (Moviment laic i progressista)

Proposat per Moviment Laic i Progressista, Esplais Catalans, Casals de Joves de Catalunya i Acció Escolta de Catalunya.

Joffre Villanueva

Es farà una presentació de tres entitats que treballen en l'àmbit de l'educació popular i que s'inspiren en els valors proposats pel Moviment Laic i Progressista. Aquestes entitats són: Acció Escolta de Catalunya, Casals de Joves de Catalunya i Esplais Catalans.

Jordi Vaquer

Acció Escolta de Catalunya és una entitat que aglutina diferents agrupaments escoltes del territori català. Neix el 2001 a partir de la fusió de dues associacions escoltes amb una llarga tradició al territori (Germanor Escolta de Catalunya i Scouts de Catalunya). El naixement d'Acció Escolta els va portar a dur a terme una reelectura de l'escoltisme a partir de l'òptica de l'Educació Popular que els dugué a definir un nou ideari adequat al s. XXI. Els referents ideològics es van cercar dins del moviment Laic i Progressista i en d'altres associacions de joves. A partir d'aquest moment Acció Escolta passa a autodefinir-se com una escola de ciutadans actius. Principalment es realitzaren tres grans canvis en l'ideari escolta:

- a. Pas d'una visió assistencialista a una visió transformadora.
- b. Rebuig de la visió de l'escoltisme com a escola de les elits i potenciació de l'escoltisme com a entitat d'educació popular.
- c. Anàlisi de les tradicions i formes de fer de l'escoltisme en clau pedagògica i ideològica i la posterior justificació pedagògica dels elements que es consideren vàlids i renuncia d'aquelles qüestions que no es consideren pertinents.

La reflexió ideològica, pedagògica i organitzativa culminà en el congrés realitzat el 2003 a Vilanova i la Geltrú i es recollí en el llibre "*Educar en la llibertat des de l'Escoltisme*".

Lluís Ferrer i Xavier Cabrera

L'associació de Casals i Grups de Joves de Catalunya va néixer el 1994, per iniciativa de l'ESPLAC, i aglutina i promou els casals de joves (entre 15 i 20 situats a Catalunya). Els casals són espais de trobada dels joves i generalment esdevenen una plataforma que acull a aquells que ja han acabat l'etapa de l'esplai i dels agrupaments escoltes. L'obertura de Casals té tres grans objectius:

- a. El foment de la participació: tant dels joves que participaven a l'esplai o agrupament com dels joves del territori on se situa aquest casal.
- b. La transformació social: volen esdevenir espais de construcció d'alternatives, de foment de l'esperit crític i d'impuls de la transformació de la societat.
- c. Construir espais auto-gestionats: els joves construeixen, organitzen i mantenen el seu espai. Els casals es desmarquen de les iniciatives municipals.

L'Associació de Casals es caracteritza per un alt grau de flexibilitat interna; engloba molts tipus de casals diferents, amb tarannàs molt diversos i formes d'organització variades. L'Associació només serveix d'aixopluc i com a guia d'orientació pels joves que volen obrir un casal.

Mar Llopis

L'Esplac, l'Associació d'Esplais Catalans, es va fundar l'any 1982 amb la voluntat de constituir-se com un referent dels esplais laics a Catalunya. Actualment formen part d'Esplac més de 110 centres d'esplai distribuïts en una cinquantena de poblacions catalanes, agrupant a més de 8000 infants i 1600 monitors i monitores.

La finalitat de l'Esplac és transformar i millorar la societat a partir de millorar la igualtat d'oportunitats, fomentar la participació, ampliar els espais de llibertat, etc. Es pretén assolir aquests objectius a partir de l'educació la qual es considera una eina per fer "la revolució sense passamuntanyes".

La manera de construir aquest projecte educatiu té les següents característiques:

- a. Es fomenta la participació progressiva. És a dir, des dels primers nivells fins als darrers es va oferint més espais de participació als nois i noies per tal que gradualment tinguin més espais de decisió i aprenguin a participar en el funcionament i l'organització de l'esplai tant des de les coses més quotidianes fins a les decisions de caràcter ideològic, etc.
- b. Educar al compromís social mitjançant l'exemple: els joves són voluntaris que tenen un compromís personal i serveixen d'exemple als infants.
- c. L'esplai és un espai de llibertat i de convivència.
- d. S'educa mitjançant les vivències o les experiències viscudes i, d'aquesta manera, l'aprenentatge és més sòlid.
- e. Es fomenta la vessant internacional per tal d'aprendre a conviure amb grups de tot el món i potenciar el diàleg i l'intercanvi.

Finalment es posa de manifest que aquestes característiques es porten a la pràctica a través d'una actitud positiva i amb la voluntat de divertir-se.

Debat

El debat gira entorn la qüestió dels valors d'aquestes associacions. Es diu que les associacions presentades tenen uns valors del s. XVIII (llibertat, igualtat i fraternitat) i que avui dia ja estan passats de moda. S'argumenta que els únics revolucionaris en la nostra societat són els integrants del moviment okupa. Al mateix temps, però, es posa de manifest que malgrat aquests valors són del s. XVIII avui dia encara no s'han assolit i, per aquest motiu, continua esdevenint pertinent lluitar per aconseguir portar-los a la pràctica.

Es fa palès el debat existent entre un model de lleure basat en el voluntariat i un model basat en l'oferta del mercat. S'argumenta que el model de voluntariat és l'únic que ofereix una independència total a les associacions alhora que és el més pertinent per a assolir la transformació social. Al mateix temps, però, altres opinions divergeixen i posen de manifest que el debat voluntaris / treballadors forçosament no té perquè representar posicions ideològiques o objectius molt distants. Un abasta uns espais i l'altre uns altres i, poden adoptar una relació de complementarietat.